

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף סו

משנה: פותחין בימים טובים ובשבתות: כגון שנדר שלא לאכול בשר בשר לזמן מסוים, פותחים לו פתח ואומרים לו 'אילו היית יודע שאסור להצטער בשבת האם היית נודר?' ואם אומר 'לא' מתירים לו.

אמנם בתחילה היו אומרים החכמים שרק השבתות מותרות ולא שאר הימים, עד שבא רבי עקיבא ולימד שנדר שהותר מקצתו הותר כולו (כי כוונתו לנדור רק על דעת שיתקיים כל הנדר) וממילא הוא מותר בכל הימים.

כיצד: המקרה של נדר שהותר בכללו?

שאיני נהנה לזה ולזה: ומדובר שהוא אמר 'קונם שאיני נהנה לזה' ולאחר מכן אמר על השני 'הרי זה בראשון' ואחר כך אמר על השלישי 'הרי זה כשני' וכן הלאה. ונמצא שכולם קשורים זה בזה כשרשרת, ולכן אם הותר הראשון הותר כולם, אבל אם הותר האחרון רק הוא מותר וכולם נשארו אסורים (וכן אם הותר האמצעי - ממנו ולמטה כולם מותרים וממנו ולמעלה כולם אסורים).

שאיני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן: מכיון שהזכיר על כל אחד 'קרבן' (שהוא לשון נדר, שהרי ה'קונם' הוא כינוי לקרבן) - כל אחד נחשב לנדר בפני עצמו ואם הותר אחד לא הותר השני.

פרטים בנדר שהותר מקצתו:

קונם יין שאיני טועם שהיין רע למעיים: כשאמרו לו שהמיושן יפה למעיים הוא אינו צריך התרה לנדר שלו אלא הנדר נחשב 'נדר טעות' והוא מותר ביין ישן, וממילא הוא כבר מותר בכל היינות כי כאמור נדר שהותר מקצתו הותר כולו.

נמרא: הותר האחרון וכו' (רש"ש): הגמרא מתייחסת למקרה של 'שאיני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד'. ושואלת מאן 'תנא'?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

לכאורה המשנה מתאימה רק אליבא דרבי שמעון ולא כתנא קמא שנחלקו במסכת שבועות לגבי שבועת הפקדון. אדם שהפקיד כסף אצל חבירו ובא לקחתו, וחבירו כופר בהפקדה ונשבע על כך לשקר, ולאחר מכן הודה ששיקר - חייב להביא קרבן אשם.

אם הפקידו אצלו חמישה בני אדם וכפר לכולם ונשבע לכולם בשבועה אחת 'שבועה שאין לך בידי, ולא לך, ולא לך וכו' לדעת תנא קמא חייב חמישה קרבנות כי כל שבועה חלוקה לעצמה, אבל לדעת רבי שמעון חייב קרבן אחד, עד שיאמר לשון 'שבועה' לכל אחד ואחד מהמפקידים 'שבועה שאין לך בידי, שבועה שאין לך, שבועה שאין לך וכו'.

והוא הדין כאן, כשנדר 'שאיני נהנה לזה ולזה ולזה' לדעת תנא קמא בשבועות נחשב הדבר שלכל אחד הוא נדר בפני עצמו וממילא אם הותר אחד לא הותר השני. אבל לדעת רבי שמעון בשבועות כשהותר האחד הותרו כולם.

[ואמנם ביארנו שמדובר שתלה את השני בראשון ואת השלישי בשני וכו', אבל לדעת תנא קמא בשבועות גם אם יתיר את הנדר של הראשון לא יותרו כולם כי נחשב שנדר לכל אחד בפני עצמו, ורק לדעת רבי שמעון בשבועות שנחשב שיש כאן נדר אחד, אם הותר האחד הותרו כולם, ויש כאן חידוש נוסף שכאשר תלה את האחד בחבירו כשהותר האחרון רק הוא הותר ולא כולם משום שהראשונים לא תלויים בו אלא הוא תלוי בהם, אבל אם הותר הראשון הותרו כולם כי כולם תלויים בו. אך כאמור זה דוקא בגלל שיש כאן נדר אחד שכולם תלויים זה בזה באותו נדר, ולא כדעת תנא קמא שיש נדר מיוחד לכל אחד ואחד].

*

והיפוך ליה דאין רע: כלומר מדוע נקטה המשנה שאומרים לו שהיין הישן יפה למעיים, והרי אפילו אם יאמרו לו שהוא לא רע למעיים גם כן מתברר שהנדר שלו היה בטעות?

תירוץ: כוונת המשנה שאומרים לו: היין הישן אינו רע למעיים ולא רק שהוא לא רע אלא הוא עוד יפה להם.

משנה: פותחין לאדם בכבוד עצמו: אדם שנדר לגרש את אשתו פותחים לו בכבוד עצמו ובניו, ולא חוששים שמא הוא ישקר לומר שלא היה נודר על דעת כן כשבאמת הוא כן היה נודר על דעת כן (שלא כמו בכבוד המקום שלא חציף איניש).

קונם שאני נושא את פלונית כעורה: אדם שנדר ש'לא יתחתן עם אישה פלונית מכוערת' ולאחר מכן נמצא שהיא אישה נאה - מותר לו להתחתן איתה, והמשנה מבארת שהסיבה שהוא מותר בה אינה משום שהוא 'תולה נדרו בדבר' כי אישה מכוערת אינה עשויה להיות פתאום יפה, ולכן לא העלה על דעתו שהוא נודר רק כל זמן שהיא תהיה מכוערת אלא הוא התכוין לנדר לעולם. אבל הסיבה שהוא מותר בה כי היה זה 'נדר בטעות' שהרי התברר שכלל לא היתה מכוערת.

בנות ישראל על רבי ישמעאל בכינה: כנאמר בהספד על שאול "בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָשָׂאֹל בְּכִינָה הַמְּלִבְשָׁכֶם נָשִׁי עִם עֲדָנִים הַמַּעֲלָה עָדִי זָהָב עַל לְבוּשִׁי".

נמרא: מעשה לסתור? הרי המשנה אמרה שכל הסיבה שהנודר ש'לא ישא את פלונית כעורה והרי היא נאה הוא מותר בה' בגלל שהיא מתחילה היתה נאה ולא שנעשית נאה לאחר מכן (כי אז זה 'נולד' ולא פותחים בנולד), ואילו המעשה ברבי ישמעאל שייפה את הנערה סותר את האמור!

תירוץ: חיסורי מחסרה: יש חיסרון בדברי המשנה ויש להוסיף בה את דעת רבי ישמעאל החולק וסובר שפותחים בנולד, ועל זה מובא המעשה שהוא ייפה את הנערה והתיר את הנדר.

*

ההוא דאמר לה לדביתהו: אדם אחד אמר לאשתו - יאסר עליך בקונם ליהנות ממני עד שתתני לרבי יהודה ולרבי שמעון לטעום מהתבשיל שעשית.

הלכה אליהם האשה להטעים להם את התבשיל, רבי יהודה טעם מהתבשיל ואמר קל וחומר - אם התורה אמרה למחוק את שם ה' על המים (= הכהן היה כותב את הפסוקים שבפרשת סוטה שיש בהם את שם ה' ומחק אותם בתוך המים שמשקים בהם את הסוטה) כדי לעשות שלום בין איש ואשתו ואפילו על הספק (= שאם היא לא נטמאה יהיה שלום ביניהם, אבל אולי היא כן נטמאה), אני על אחת כמה וכמה שאטעם את התבשיל כדי להשכין שלום ביניהם.

אבל רבי שמעון לא טעם מהתבשיל ואמר - ימות בעלה של אשה זו ותהיה אלמנה, ואח"כ ימותו בניה, ואל יזוז שמעון ממקומו לטעום את התבשיל. ואין זה דומה להשקאת סוטה, לפי שבעלה של הסוטה קינא לה לשם שמים מפני שראה בה דבר ערוה, אבל אדם זה נדר כדי לזלזל בחכמים.

ועוד סיבה שר"ש לא רצה לטעום מהתבשיל - כדי שלא יהיו רגילים לנדר.

(המשך בדף הבא ↓)

ההוא דאמר לה לדביתהו: אדם אחד אמר לאשתו - יאסר עליך בקונם ליהנות ממני עד שתרכי על רשב"ג, באה האשה וירקה על לבושו של רשב"ג. אמר רב אחא מדיפתי לרבינא - והרי אדם זה התכוון לזלזל ברשב"ג, וכל עוד שאשתו לא ירקה בפניו ממש של רשב"ג אסור לה ליהנות מבעלה, שהרי לא קיימה את נדרו. ענה לו רבינא - לירוק על בגדיו של רשב"ג זהו זלזול גדול לי שהוא אדם חשוב, ולכן היא מותרת ליהנות מבעלה.

ההוא דאמר לה לדביתהו: אדם אחד אמר לאשתו - יאסר עליך בקונם ליהנות ממני עד שתראי ~~מאום~~ (= משהו) שיש בך לרבי ישמעאל בר' יוסי. כלומר משום שהיה בה כ"כ הרבה מומים אמר לה שתראה לר' ישמעאל אולי יש בה משהו יפה.

אמר ר' ישמעאל לתלמידיו - אולי ראשה נאה? אמרו לו - הוא סגלגל, כלומר עגול ומכוער.

- אולי שערך נאה? אמרו לו - הוא דומה לאניצי פשתן המפוזרים וכרוכים זה בזה.

- אולי עיניה נאות? אמרו לו - הם טרוטות (= עגולות).

- אולי אזניה נאות? אמרו לו - הם גדולות ונראות כפולות.

- אולי חוטמה נאה? אמרו לו - הוא מכווץ ונראה סתום.

- אולי שפתותיה נאות? אמרו לו - הם עבות.

- אולי צווארה נאה? אמרו לו - הוא שקוט, כלומר הוא מונח בין כתפיה.

- אולי כריסה נאה? אמרו לו - הוא נפוח.

- אולי רגליה נאות? אמרו לו - הם רחבות כאווז.

- אולי השם שלה נאה? אמרו לו - קוראים לה 'לכלוכית'.

אמר להם - שמה נאה לה בגלל שהיא מלוכלכת במומים, והתירה רבי ישמעאל, לפי שמצא בה דבר יפה והוא השם שלה שמתאים לה.

ההוא בר בבלי: אדם שהיה גר בבבל עלה לארץ ישראל ונשא אשה מבנות הארץ. אמר לה - תבשלי לי 2 טלפי (= 2 עדשים), וכוונתו היתה לדבר מועט, והיא היתה שוטה והבינה את דבריו כפשטם ובישלה לו 2 עדשים. כעס עליה בעלה.

למחרת אמר לה - תבשלי לי גריוא (= שם מידה). כלומר שחשב לעצמו שאם יאמר לה שתבשל לו 2 היא תעשה כמו אתמול, ולכן אמר לה שתבשל לו 'גריוא' דהיינו במידה גדולה, וכוונתו היתה שתבשל לו כמות המספיקה לסעודה, והיא בישלה לו ממש בכמות של מידה הנקראת 'גריוא'.

אמר לה - לכי והביאי לי תרי בוציני (= 2 אבטיחים), והיא הלכה והביאה לו 2 נרות (= שאף הם נקראים 'בוציני'). ומתוך שכעס עליה אמר לה - לכי ותשברי אותם על 'רישא דבבא', וכוונתו היתה שתשבור אותם על ראש השער, והיא הלכה ושברה אותם על ראשו של התנא בבא בן בוטא שהיה יושב סמוך לפתח ודן שם דינים (כך היא חשבה שבעלה אמר לה לעשות).

אמר לה בבא בן בוטא - מדוע את עושה כך? אמרה לו - כך ציווה אותי בעלי. אמר לה - את עשית את רצון בעלך, הקב"ה יוציא ממך 2 בנים תלמיד חכמים כמו בבא בן בוטא (= כנגד 2 הנרות).

הגמרא הביאה מעשים אלו להראות לנו את החסידות של רשב"ג, ר' ישמעאל, ובבא בן בוטא.

 הדרן עלך רבי אליעזר